

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА
СОЦІОЛОГІЇ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

“ ”

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ З ФАХУ

Спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Одеса

2021 – 2022 н.р.

Програма комплексного державного іспиту з фаху для студентів денної та заочної форми навчання ФМВПС першого рівня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Розробники: Якубовський С.О., доктор економічних наук, професор;

Ніколаєв Ю.О., кандидат економічних наук, доцент

Програма комплексного державного іспиту з фаху для першого рівня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» затверджена на засіданні кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Протокол № 7 від 21 березня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ Сергій ЯКУБОВСЬКИЙ

Схвалено навчально-методичною комісією ФМВПС

Протокол № 6 від 24 березня 2022 р.

Голова комісії _____ Олег ХОРОШИЛОВ

Програму затверджено на засіданні Вченої Ради факультету міжнародних відносин, політології та соціології, протокол № __ від _____ року

Голова Вченої Ради ФМВПС _____ Віктор ГЛЕБОВ

1. Загальні положення

Комплексний державний іспит з фаху для першого рівня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» передбачає перевірку знань сучасних теорій міжнародних економічних відносин, закономірностей розвитку світового господарства, термінології сучасної економічної науки, особливостей розвитку національних економік та уміння використовувати теоретичні знання для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у різних умовах

Програму для складання комплексного державного іспиту з фаху розроблено відповідно до стандарту вищої освіти бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Мета комплексного державного іспиту з фаху – виявлення рівня теоретичних знань вступників, наявності практичних навичок, уміння аналізувати світогосподарські процеси, робити узагальнення та проводити порівняльний аналіз.

Вимоги до рівня підготовленості студентів. Випускники бакалаврської програми повинні мати відповідний рівень теоретичної і практичної підготовки, який надає можливість оволодіти знаннями, набути умінь та навичок проведення власних досліджень, необхідних для виконання вимог стандарту вищої освіти бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Випускник бакалаврської програми із спеціальності «Міжнародні економічні відносини» має продемонструвати високий рівень теоретичної та практичної підготовки, знання теорії міжнародних економічних відносин, глибоке розуміння чинників розвитку сучасного світового господарства, а також уміння застосовувати свої знання для вирішення прикладних завдань.

Комплексний державний іспит проводиться в усній формі. Випускник має відповісти на 2 питання у білеті – одне теоретичне та одне практичне.

Рекомендований список літератури для самостійного опрацювання носить орієнтовний характер і не виключає власних ініціатив студентів у доборі та використанні джерел.

2. Перелік змістовних частин та питань

Програма включає п'ять змістовних частин:

Частина 1. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі

Роль міжнародної торгівлі в економічному розвитку суспільства. Становлення теорії міжнародної торгівлі - меркантилісти. Формування принципів вільної торгівлі: фритредерства. Внесок А.Сміта і Д.Рікардо.

Причини упровадження тарифів. Визначення їх. Плюси і мінуси введення тарифів. Внесок ГАТТ і СОТ у зниженні тарифних бар'єрів. Реакція країн - зростання ролі нетарифних перешкод. Види їх.

Імпортні квоти - переваги перед тарифами. Методи квотування. Підрахунки втрат країни від зовнішньоторгового протекціонізму. Приклади обґрунтованості протекціонізму: політика захисту молодої галузі, екологічні та санітарні міркування, інтереси оборони тощо. Тарифи як джерело прямих державних доходів.

Демпінгова політика. Різновиди демпінгу: грабіжний, циклічний, сезонний, тривалий. Заходи у відповідь на демпінг. Експортні субсидії.

Розділ 2. Міжнародні міграційні та інноваційні процеси

Сутність, причини та основні риси міжнародної міграції робочої сили як фактора виробництва. Інтернаціоналізація ринку праці. Сучасні міжнародні міграційні системи. Вплив трудової міграції на ринок праці. Масштаби, форми та напрямки потоків трудової міграції. Сучасні центри тяжіння трудових мігрантів. Економічні ефекти міжнародної трудової міграції. Державне та міжнародне регулювання міграції. Характеристика та особливості еміграційної та імміграційної політики.

Сутність та основні поняття, пов'язані з міжнародним трансфертом технологій. Особливості механізму передачі технологій. Сучасні інструменти захисту інтелектуальної власності. Найбільш поширені форми передачі технологій, їх характеристика та види платежів.

Розділ 3. Сучасні операції на фінансовому ринку

Теорія вибору рішення в умовах існування фінансових ризиків.

Особливості капіталізації міжнародних ринків акцій. Порівняльний аналіз обсягів світового ринку акцій та облігацій. Цінні папери зовнішнього та внутрішнього обігу: регіональні особливості. Розвиток світового ринку похідних цінних паперів: динаміка і вартість процентних ф'ючерсних та опціонних контрактів, валютних ф'ючерсних та опціонних контрактів, ф'ючерсних та опціонних контрактів на індекси.

Методи спотворення цінових механізмів під час проведення операцій з фінансовими інструментами. Шляхи та засоби поширення недостовірної інформації на фінансових ринках. Нормативно-правова база США та ЄС по

протидії маніпулюванню та здійсненню інсайдерської торгівлі на міжнародних фінансових ринках. Ефективність боротьби з маніпулюванням ринку та інсайдерською торгівлею в країнах СНД.

Визначення фінансових ф'ючерсів. Відмінність ф'ючерсних від форвардних контрактів. Клірингова палата та страхові внески на ринку ф'ючерсних контрактів. Особливості зворотної торгівлі на ринку ф'ючерсних контрактів. Визначення довгого та короткого хеджу. Основні категорії спекулянтів на ринку ф'ючерсних контрактів. Визначення опціонних контрактів. Біржові стратегії на ринку опціонних контрактів.

Розділ 4. Сучасна бюджетна політика різних країн

Грошова база, резерви, діяльність Центрального банку на ринку цінних паперів. Політика обов'язкового та надлишкового резервування. Співвідношення "готівка-чекові депозити", "термінові депозити-чекові депозити", "решта складових М2-чекові депозити". Добробут населення, % ставка, банківська паніка та відтік депозитів. Розмір тіньової економіки, рівень податків.

Фактори, що впливають на бюджетну та валютну політику, рівень процентних ставок, зростання цін виробників та споживачів, стан платіжного балансу та обсяги зовнішніх запозичень країн Європи.

Фактори, що впливають на бюджетну та валютну політику, рівень процентних ставок, зростання цін виробників та споживачів, стан платіжного балансу та обсяги зовнішніх запозичень країн Північної Америки.

Розділ 5. Європейська інтеграція

Міжнародна економічна інтеграція: передумови, цілі, етапи розвитку. Особливості інтеграційних відносин в окремих регіонах світу на прикладі: ЄС, НАФТА, МЕРКОСУР, АТЕС.

Поняття економічної інтеграції. Передумови економічної інтеграції. Що змушує країни інтегруватися: цілі економічної інтеграції. Економічна і політична інтеграція. Два напрямки економічної інтеграції: федералізм і міжурядова співпраця. Позитивна і негативна інтеграція.

Цілі, засоби і інструменти економічної інтеграції у ЄС. Організаційна структура ЄС: три стовпи і дах. Основні поняття Закону ЄС. Інститути ЄС. Конституційна угода: Лісабонський договір.

Митна політика ЄС. Концепція інтегрованого управління кордонами. Поняття спеціального уповноваженого оператора. Шенгенське законодавство.

Сучасна спільна сільськогосподарська політика ЄС. Історія розширення ЄС і сучасний стан розширення. Поглиблення, розповсюдження і розширення ЄС. Стратегія розширення ЄС. Методи розширення ЄС. Економічний вплив східного розширення ЄС. Особливості взаємовідносин України та ЄС. Наслідки європейської інтеграції України.

3. Питання для підготовки до іспиту

Теоретична частина

1. Світова економіка: сутність, структура, етапи формування, закономірності розвитку. Чинники та наслідки сучасної світової фінансово-економічної кризи
2. Розвинуті країни в системі світового господарства: загальна характеристика, проблеми та перспективи розвитку. Особливості розвитку країн зони євро.
3. Країни, що розвиваються, у світовій економіці: міжнародні стратегії розвитку, основні характеристики, роль у світовому господарстві.
4. Країни з ринками, що формуються: особливості процесів трансформації, їх наслідки, шляхи подальшого розвитку, місце у світовому господарстві.
5. МЕВ як елемент структури світового господарства. Базові категорії МЕВ: об'єкт і суб'єкт, механізм реалізації, форми.
6. Еволюція розвитку сучасного світового господарства і міжнародних економічних відносин: основні етапи та їх характеристика.
7. Міжнародний поділ праці як основа розвитку міжнародних економічних відносин: причини, фактори, форми.
8. Глобальні проблеми сучасності: сутність, класифікація, напрями та механізми урегулювання.
9. Теоретичні докази виграшу від зовнішньої торгівлі у ситуації абсолютних переваг: поліпшення споживання та зміни у структурі виробництва.
10. Теорія порівняльних переваг Д.Рікардо.
11. Теорія Хекшера-Оліна: визначення механізму впливу на міжнародну торгівлю та спроби її заміни внаслідок неповної відповідності.
12. Методи визначення кількісного впливу зовнішньої торгівлі на споживачів і виробників та на інтереси всього суспільства.
13. Економічний ріст та його вплив на зрушення у зовнішній торгівлі. Закон Енгеля.
14. Висновки з теорії Хекшера-Оліна: теорема Столпера – Самуельсона; модель спеціалізованих факторів, теорема про вирівнювання вартості факторів.
15. Механізм впливу росту факторів для імпортозаміщуючих та експортоорієнтованих галузей на зовнішню торгівлю.
16. Базова теорія тарифів: визначення, вплив, графічна ілюстрація. Нетарифні імпорتنі бар'єри: квоти, ДОЕ, інші нетарифні бар'єри.
17. Форми стимулювання експорту. Методи визначення результатів введення тарифів на виробників, споживачів, бюджет.
18. Процеси глобалізації та регіоналізації в сучасних міжнародних економічних відносинах. Міжнародна економічна інтеграція: сутність, передумови, цілі та етапи розвитку інтеграційних процесів.
19. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Західній Європі: сучасний стан, перспективи, чинники кризових явищ.
20. Особливості розвитку інтеграційних відносин у регіонах світу, участь України в інтеграційних процесах.
21. Угода про Асоціацію України з ЄС: проблеми і перспективи.

22. Класифікація фінансових ринків. Первинні та вторинні ринки цінних паперів; IPO та роль андеррайтера в даному процесі.
23. Основні види цінних паперів та операцій з ними (довга покупка та короткий продаж). Біржові та позабіржові ринки; загальні ринкові умови (ринки Биків та Ведмедів).
24. Сек'юритизація цінних паперів. Роль іпотечних цінних паперів (MBS) у світовій кризі 2008 рр.
25. Прямі та непрямі котирування іноземної валюти. Крос-курси та їх розрахунок.
26. Валютний курс та методи його регулювання. Умова Маршала-Лернера. Вплив валютного курсу на міжнародні економічні зв'язки країни.
27. Детермінанти формування валютного курсу у довгостроковому, середньо- і короткостроковому періоді.
28. Кількісне та кредитне пом'якшення, політика «заяв про наміри» як заходи нетрадиційної фінансової політики. Суть та можливі наслідки «нетрадиційно нетрадиційних» монетарних заходів.
29. Основи функціонування Паризької валютної системи. Принципи Паризької валютної системи, що використовуються у сучасних міжнародних валютно-кредитних відносинах.
30. Основи функціонування Генуезької валютної системи. Причини та наслідки «Великої депресії». Порівняння «Великої депресії» зі світовою фінансово-економічною кризою 2008-2009 років.
31. Основні принципи функціонування Бреттон-Вудської валютної системи, та причини її розпаду.
32. Принципи та проблеми функціонування Ямайської валютної системи.
33. Суть форвардних операцій на валютному ринку. Ризики, що виникають під час існування відкритих валютних позицій.
34. Валютний арбітраж (операції «керрі трейд») та валютний демпінг. Особливості використання валютного арбітражу у сучасній світовій економіці.
35. Економічна сутність статей платіжного балансу країни. Структура та динаміка платіжного балансу України за 2019-2021 роки.
36. Головні особливості ринку похідних цінних паперів, види похідних цінних паперів, їх переваги та недоліки.
37. Біржові стратегії на ринку ф'ючерсних контрактів. Графіки різноманітних ф'ючерсних стратегій.
38. Біржові стратегії на ринку опціонних контрактів. Різноманітні спекулятивні стратегії.
39. Корпоративні фінанси: сутність та функції. Структура джерел фінансування капіталу корпорації.
40. Структура активів корпорації та особливості управління робочим капіталом.
41. Концепція середньозваженої вартості капіталу (WACC). Показник бета: сутність, розрахунок.

42. Міжнародні стандарти фінансової звітності: сутність, призначення та принципи обліку доходів та витрат.
43. Основні форми фінансової звітності міжнародних корпорацій, їх взаємозв'язок та техніка аналізу. Фінансовий аналіз діяльності корпорації та показники оцінки фінансового стану.
44. Корпоративне управління: сутність, моделі, механізми та вплив на вартість корпорації.
45. Сутність етики та етичної поведінки у сфері міжнародних фінансів та інвестицій. Алгоритм прийняття етичних рішень та вирішення етичних дилем.
46. Аналіз ключових положень стандартів професійної поведінки учасників фінансового ринку.
47. Процес підготовки, атестації та сертифікації фахівців фондового ринку в Україні.
48. Соціальна відповідальність міжнародного бізнесу: сутність, значення та складові елементи.
49. Сутність та класифікація цілей сталого розвитку (ЦСР) бізнесу.
50. Чинники та тенденції формування соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Практична частина: задачі на використання графічного фінансового аналізу з похідними цінними паперами.

4. Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів вищої освіти в ОНУ досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю. Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань здійснюється за 100-баловою системою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FХ, F).

За системою ОНУ	За шкалою ECTS	За національною системою	Визначення
90-100	А	5 (відмінно)	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, виконав практичне завдання.
85-89	В	4 (дуже добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми, виконав практичне завдання.

75-84	C	4 (добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми, не в повному обсязі виконав практичне завдання.
70-74	D	3 (задовільно)	Засвоїв лише окремі теми програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань. Не в повному обсязі виконав практичне завдання.
60-69	E	3 (достатньо)	Засвоїв лише окремі питання програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми. Не в повному обсязі виконав практичне завдання.
35-59	FX	2 (незадовільно)	Не засвоїв більшості тем програми не вміє викласти зміст більшості основних питань. Не виконав практичне завдання. Не виконав практичне завдання.
0-34	F	2 (незадовільно)	Не засвоїв програми навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми програми, не виконав практичне завдання.

5. Рекомендована література

Основна

1. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка. Монографія / За ред. О. І. Рогача. – К.: «Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. – 368 с.
2. Актуальні проблеми економіки і менеджменту: теорії, інновації та сучасна практика. Монографія, книга сьома / Е. А. Кузнецов, І. М. Ненно, О. В. Побережець та ін.: за ред. д.е.н., проф. Кузнецова Е. А. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики. Навчально-методичний посібник. Одеса. 2019. 39 с.
4. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник; канд. екон. наук, Т. А. Родіонова; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Одеса : ОНУ, 2018. - 172 с.
5. Глобальна економіка: підручник / Б.Е.Головаш та ін.; за заг. ред. Д. Антонюка. І. Бабець, А. Мокія. Запоріжжя, 2017. 612 с.
6. Якубовський С.О., Цевух Ю.О. Міжнародна міграція робочої сили як чинник економічного розвитку країн: Монографія. - Одеса. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2017. - 274 с.
7. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: підручник. / Ю. Г. Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 228 с.
8. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка. -Тернопіль, 2017.
9. Осика С, Пятницький В. Світова організація торгівлі. - К., 2018.
- 10.Рокоча В.В. Міжнародна економіка: Навч. посібник: У 2 кн. — К.: Таксон, 2017. — 320 с.

11. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.: К.: Либідь, 2018.
12. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика: Підручник. – 3-тє видання, перероб. і доп. – К.: Знання, 2018. – 663 с.
13. Якубовський С.О., Журавльов О.В. Трансформація економічних систем країн Вишеградської групи: Монографія. - Одеса. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. - 172 с.
14. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / Колектив авторів; За редакцією С.О. Якубовського, Ю.О. Ніколаєва. - Одеса: ОНУ, 2015. – 305 с.
15. Шевчук В. Економічні реформи в Латинській Америці: від фінансової стабілізації до стійкого економічного зростання Монографія. – Львів: Каменяр. - 2016. – 364 с.
16. Мертенс А.В. Инвестиции: Курс лекций по современной финансовой теории. — К.: Изд-во Киевского инвест. агенства, 2016. – 416 с.
17. Козак Ю. Г. Міжнародні фінанси: навч. посіб. для студ. ВНЗ / Ю.Г. Козак (ред.). — Вид. 3-тє, перероб. та доп. — К. : Центр учбової літератури, 2016. – 639с.
18. Шнирков О.І. Торгова політика ЄС. Київський національний університет імені Т.Г. Шевченко. Інститут міжнародних відносин. – 2016. – 334 с.
19. Національний банк України. Методичний коментар до платіжного балансу країни у 2022 році. - URL: /<http://www.bank.gov.ua/Balance/commentary.htm/>
20. Національний банк України. Платіжний баланс України за 2007-2021 роки. / <http://www.bank.gov.ua/Balance/index.htm/>.
21. МВФ. Краткое руководство по некоторым ключевым терминам. – URL: /<http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/rus/2018/090106r.pdf/>
22. Глобальные дисбалансы. Анализ с точки зрения сбережений и инвестиций // World Economic Outlook. – September 2021.
23. Baldwin R., Wyplosz C. The Economics of European Integration. 3d Edition. - McGraw Hill Education, 2021.
24. Pelkmans J. European Integration: Methods and Economic Analysis. 4th Edition. Pearson Education Limited, 2021.
25. Artis M., Nixon F.(ed), The Economics of the European Union, 4th ed., Oxford, 2021.
26. Jovanovic M. The Economics of European Integration. Limits and Prospects. Edward Elgar Publishing Limited, 2021.

Додаткова

1. Impact of International Migration Flows on the European Union and Ukraine / T. Rodionova, S. Yakubovskiy, G. Dominese, J. Tsevukh // Journal Transition Studies Review. – 2020 .Vol. 27, Issue № 2. P. 83-98
2. Comparative Analysis of the Return on Foreign Investments of the United States, Germany and Japan / T. Rodionova, S. Yakubovskiy, G. Dominese, A. Tsviakh //

- Journal Global Policy and Governance. – 2020 .Vol. 27, Issue № 2. P. 83-98
3. J.H. Boyd, G. De Nicolo, T. Rodionova, 2019, Banking Crises and Crisis Dating: Disentangling Shocks and Policy Responses // Journal of Financial Stability – Volume 41.- P.45-54. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2019.03.001> Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1572308919301603?via%3Dihub>
 4. Yakubovskiy, S., Rodionova, T. and Kyfak, A. (2019) “Inflow of Foreign Capital as a Factor of the Development of Current Accounts of the Eastern European Countries”, Journal Transition Studies Review, 26(2), pp. 3-14. DOI: <https://doi.org/10.14665/1614-4007-26-001>
 5. T. Rodionova, S. Yakubovskiy, A. Kyfak (2019) “Foreign Capital Flows as Factors of Economic Growth in Bulgaria, Czech Republic, Hungary and Poland”, Research in World Economy, Vol. 10, No. 4, pp. 48-57. DOI: <https://doi.org/10.5430/rwe.v10n4p48>
 6. H. Alekseievska, A. Kyfak, T. Rodionova, S. Yakubovskiy (2019) “Modeling Outcomes of Unconventional Monetary Policy”, International Journal of Recent Technology and Engineering, Volume-8, Issue-4, November 2019, pp. 10263-10268. DOI:10.35940/ijrte.D4503.118419
 7. S. Yakubovskiy, T. Rodionova, T. Derkach Impact of Foreign Investment Income on External Positions of Emerging Market Economies - Journal Transition Studies Review, Vol 26, No 1 (2019).- P. 71-81. Doi: <https://doi.org/10.14665/1614-4007-26-1-005>.
 8. T. Rodionova Structural Risks of Foreign Liabilities: Impact of Investment Income Repatriation in Emerging Economies / Transition Studies Review. – SPRINGER, 2013. – Volume 20, Issue 2. – P. 119-129.
 9. Економічна історія: Навчальний посібник. - К. : Знання-Прес, 2004.- 499 с. 1 – 3 3.
 10. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / [С.В.Степаненко, С.Н.Антонюк, В.М.Фещенко, Н.О.Тимочко] ; за ред. проф. С.В.Степаненка. – К.: КНЕУ, 2010. – 743с.
 11. Історія економіки та економічної думки: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ С.В.Степаненко, В.М.Фещенко, С.Н.Антонюк, Н.О.Тимочко та ін.- К.: КНЕУ, 2008, - 248 с.

6. Електронні інформаційні ресурси

1. Federal Reserve (2022) Monetary Policy Report – June 2020, Access mode: <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/2020-06-mpr-summary.htm>
2. FRED Economic Data (2022) Series, Access mode: <https://fred.stlouisfed.org/tags/series?t=annual%3Bbonds%3Binterest%20rate&rt=interest%20rate&ob=pv&od=desc>.
3. European Central Bank (2022) Access mode: https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/html/index.en.html.

4. International Monetary Fund (2022) Databases, Access mode: <https://www.imf.org/en/Data>.
5. Ukraine. Balance of Payments Statistics. National Bank of Ukraine. 2020. Access mode: <http://www.bank.gov.ua/>.
6. Asian Development Bank. Country Data. 2022. Access mode: <http://www.adb.org/>.
7. Державна служба статистики в Україні, 2022, Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Міжнародний центр перспективних досліджень. Режим доступу: <http://icps.com.ua>
9. Інститут економіки і прогнозування НАН України, Режим доступу: <http://www.ief.org.ua>